

МОЛОДІЖНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Інна Гриценюк,

кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
лабораторії професійної кар'єри

Інституту професійної освіти НАПН України, м. Київ, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-0317-3620>

Анотація. Молодіжне підприємництво є одним з важливих елементів розвитку ринкової економіки, що значною мірою сприяє інтенсивному розвитку країни, багато в чому визначає темпи економічного зростання, якість та структуру валового національного продукту. У системі професійної освіти не приділяється належної уваги виявленню в учнів індивідуальних якостей успішного підприємця та розвиткові здатності до підприємництва як ініціативної, інноваційної, творчої і самостійної діяльності. У підготовці здобувачів професійної освіти до започаткування власної справи важливо, передовсім, розвинути здатність до підприємницької діяльності, що конкретизується наявністю сильних якостей характеру. Необхідний розвиток теорії та практики оцінки господарської діяльності як одного з найголовніших методів наукового управління економікою підприємств. В умовах ринкового механізму господарювання аналіз зобов'язаний не тільки давати ефективну оцінку здійснення планів та динаміки виробничо-торговельної, фінансово-господарської та іншої діяльності компаній, а й знаходити, досліджувати та збирати резерви фінансового та суспільного розвитку, допомагати приймати рішення: оптимально-тактичні та стратегічно-управлінські.

Ключові слова: професійна освіта, молодіжне підприємництво, здатність до підприємницької діяльності, якості успішного підприємця, ефективність, трендовий аналіз, продуктивність праці, державна підтримка.

YOUTH ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

Inna Hrytsenok,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
senior researcher of the professional career laboratory

of the Institute of Vocational Education of the National Academy of Pedagogical
Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. Youth entrepreneurship is one of the important elements of the development of the market economy, which largely contributes to the intensive development of the country, largely determines the rate of economic growth, the quality and structure of the gross national product. In the professional education system, due attention is not paid to the identification of students' individual qualities of a successful entrepreneur and the development of

entrepreneurship as an initiative, innovative, creative and independent activity. In the preparation of students of professional education to start their own business, it is important, first of all, to develop the ability for entrepreneurial activity, which is specified by the presence of strong character qualities. It is necessary to develop the theory and practice of evaluating economic activity as one of the most important methods of scientific management of the economy of enterprises. In the conditions of the market mechanism of management, the analysis is obliged not only to provide an effective assessment of the implementation of plans and the dynamics of production, trade, financial, economic and other activities of companies, but also to find, research and collect reserves of financial and social development, to help make decisions: optimally tactical and strategic management.

Keywords: professional education, youth entrepreneurship, entrepreneurial ability, qualities of a successful entrepreneur, efficiency, trend analysis, labor productivity, state support.

Молодіжне підприємництво є одним з важливих елементів розвитку ринкової економіки, що значною мірою сприяє інтенсивному розвитку країни, багато в чому визначає темпи економічного зростання, якість та структуру валового національного продукту. Молодіжне підприємництво становить сьогодні в нашій країні не менше 75% від загальної кількості компаній і на нього припадає приблизно 40–45 % чисельності зайнятих та загального обсягу виробництва продукції та послуг. Таким чином, можна зробити висновок про те, що молодіжне підприємництво є однією з найважливіших складових сучасної світової економіки.

Аналіз розвитку малого підприємництва показав, що молодіжне підприємництво існує у нас понад сотні років. Як свідчить досвід різних країн, мале та середнє підприємництво відіграє дуже велику роль в економіці, його розвиток впливає на економічне зростання, на прискорення науково-технічного прогресу, на насичення ринку товарами необхідної якості, створення нових додаткових робочих місць, тобто вирішує багато актуальних економічних, соціальних та інших проблем. Розвиток малого підприємництва в малих містах можливе лише за допомогою застосування заходів державної підтримки, що призведе до збільшення підприємницької активності населення.

Існує багато різних визначень і трактувань поняття «підприємництво». Одні вважають, що це діяльність, яким-небудь способом пов'язана з отриманням і збільшенням прибутку, а інші вважають, що «підприємництво» близьке з поняттям «бізнес» і є здатністю ведення будь-якої справи, яка приносить вигоду і дохід.

Але сучасні трактування даного поняття містять сенс у тому, що найчастіше «підприємництво» використовується саме у сфері бізнесу. Іншими словами, має ширше трактування. У більшості випадків поняття пов'язане з реалізацією та веденням конкретно зафіксованої масштабної нової ідеї, яка принесе дохід, як у тривалому періоді, так і в короткостроковій перспективі. Але ймовірність прибутку не завжди виправдана, оскільки задумана ідея будь-якої діяльності може не виправдати покладені надії.

При цьому підприємливі люди, які мають певні здібності, беруть на себе ризики, пов'язані з невизначеними та нестандартними рішеннями в

бізнесі. При цьому підприємництво в цілому може допускати певну частку діяльності, що повторюється, яка проводиться за встановленими заздалегідь нормами, правилами, то економічними нововведеннями та незаплановані рішення є просто необхідною умовою у сфері підприємництва.

Тому обсяг, розмір прибутку за таку діяльність, а також період її отримання особливо залежить від чинника невизначеності. Такі підприємці найчастіше зветься першопрохідниками у нових сферах бізнесу.

Підприємницька діяльність, на думку багатьох авторів, – це пов'язане з ризиком створення нових комбінацій, орієнтованих на прибуткове задоволення попиту. Молодіжне підприємництво як явище економічне характеризує товарно-грошовий характер відносин.

Воно ж ґрунтується на економічних ринкових законах, таких як закон попиту та пропозиції, закон вартості, закон конкуренції та інших. А також у всіх інструментах товарного обігу та виробництва, таких як ціна, гроші, фінанси. Значення малого бізнесу в ринковій економіці дуже велике. Без малого бізнесу ринкова економіка ні функціонувати, ні розвиватися не в стані. Загалом, мале підприємництво можна охарактеризувати як самостійну, ініціативну діяльність окремих громадян, яка здійснюється ними на свій страх і ризик під майнову відповідальність і спрямовану головним чином на отримання економічної вигоди у формі прибутку. Становлення та розвиток малого підприємництва є однією з основних проблем економічної політики в умовах ринкової економіки. Як відомо, під економічною діяльністю розуміється відтворювальний процес матеріальних та духовних благ. Такий відтворювальний процес характеризується виробництвом, розподілом, споживанням та обміном. При цьому основним елементом цієї діяльності є виробництво.

У результаті новоствореного виробництва створюється нова додана вартість, і, відповідно, ціна для споживачів. Цілями такої діяльності є задоволення попиту, та задоволення матеріальних потреб людей, які характеризуються забезпеченням їх життєдіяльності, та задоволенням духовних благ.

Особливо гостро стоїть проблема розвитку бізнесу та підвищення його конкурентоспроможності. Нинішня економіка з її постійно зростаючою конкуренцією вимагає від керівної ланки та менеджерів підприємств, фірм та асоціацій постійного зростання ефективності використання економічного потенціалу, відповідних форм господарювання, великого зростання результатів за найменших витрат праці та коштів. З викладеного вище робимо висновок, що необхідний розвиток теорії та практики оцінки господарської діяльності як одного з найголовніших методів наукового управління економікою підприємств. В умовах ринкового механізму господарювання, аналіз зобов'язаний не тільки давати ефективну оцінку здійснення планів та динаміки виробничо-торговельної, фінансово-господарської та іншої діяльності компаній, а й знаходити, досліджувати та збирати резерви фінансового та суспільного розвитку, допомагати приймати

рішення: оптимально-тактичні та стратегічно-управлінські (Алексеева та ін., 2020; Алексеева та ін., 2021a, 2021b; Алексеева та ін., 2019; Гриценко, Байдулін, & Савченко, 2021).

Найбільша вигода фірми характеризується виробництвом товару чи послуги з мінімальними витратами, вона виявляється у його можливості виготовити максимальний обсяг продукції відмінної якості з мінімальними витратами та продавати цей товар з найменшими витратами. На сучасному етапі при аналізі ефективності діяльності підприємства, насамперед, об'єктом виступає процес формування та розподілу прибутку від будь-якого виду діяльності. А предметом аналізу служить сукупність процесів, що охоплюють управління операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю, так і спільно всією діяльністю (Гриценко, & Єршова, 2022; Гриценко, 2022; базиль та ін., 2022a, 2022b)/

Пріоритетами стратегії повоєнного розвитку національної економіки передбачено багаторівневе стимулювання розвитку малого бізнесу. Для сучасної України розвиток малого бізнесу має особливе значення:

1. Малі фірми ефективніше відгукуються на попит і швидко позбавляють проблем на споживчому ринку. За рахунок фірм зростає ВВП регіону та податкові надходження.

2. Малий бізнес швидко та з невеликими витратами створює нові робітничі місця, тим самим допомагаючи владі вирішувати проблему зайнятості населення.

3. Мале підприємництво формує середній клас, конкурентне середовище створює основу для розвитку цивілізованого ринку.

На нашу думку, стратегічними напрямками розвитку молодіжного підприємництва в Україні є:

- розвиток транспортно-логічної інфраструктури як єдиного механізму з урахуванням розвитку прилеглих до неї територій;
- упорядкування контрольних функцій усіх гілок влади;
- пріоритетність підтримки розвитку малих та середнього інноваційного секторів економіки та сфери промислового виробництва;
- організація безкоштовних курсів для підвищення кваліфікації підприємців;
- розвиток ринку послуг (бізнес для бізнесу).

Малий бізнес в Україні склався як окремий розділ економіки. За багатьма показниками (чисельність невеликих компаній, товарообіг, розмір випущеної продукції, товарів, послуг) спостерігається зростання. Мале підприємництво інтенсивно зростає у тих структурах діяльності, де великий бізнес повільно відгукується на мінливий попит населення. Підтвердженням цього є розвиток туризму, розвиток промисловості (газо-хімічна та нафтова), а також інноваційних розробок в енергетиці та інших галузях, що виконують переробку сировини, що видобувається.

Список посилань

Алексеева, С. В., Базиль, Л. О., Байдулін, В. Б., Гриценко, І. А., Закатнов, Д. О., Єршова, Л. М., Орлов, В. Ф., & Сохацька, Г. М. (2021a). *Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: методичний посібник*. (Теловата М. Т., Ред.). Житомир: Полісся. <http://lib.iitta.gov.ua/728893>.

Алексеева, С. В., Базиль, Л. О., Байдулін, В. Б., Гриценко, І. А., Єршова, Л. М., Орлов, В. Ф., & Сохацька, Г. М. (2021b). *Основи економічної грамотності та підприємництва: навчальний посібник*. Житомир: Полісся. <http://lib.iitta.gov.ua/729005>.

Алексеева, С. В., Гриценко, І. А., Закатнов, Д. О., Кузьмінська, Л. Д. & Орлов, В. Ф. (2019). *Психолого-педагогічні тренінги у системі консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник*, (Д.О. Закатнов, ред.). Житомир: Полісся. <https://lib.iitta.gov.ua/717525>

Алексеева, С. В., Базиль, Л. О., Гриценко, І. А., Єршова, Л. М., Закатнов, Д. О., Орлов, В. Ф., & Сохацька, Г. В. (2020). *Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика: монографія*. Житомир: Полісся.

Базиль, Л. А., Байдулін, В. Б., Гриценко, І. А., Єршова, Л. М., Орлов, В. Ф., Савченко, М. О., & Теловата, М. Т. (2022a). *Консультування молодих підприємців з питань адаптації бізнесу до діяльності у воєнний та повоєнний час: практичний порадник*. (О. А. Тітова, ред.). Київ: ІПО НАПН України.

Базиль, Л. А., Байдулін, В. Б., Гриценко, І. А., Єршова, Л. М., Орлов, В. Ф., Савченко, М. О., Теловата, М. Т., & Тітова, О. А. (2022b). *Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників до молодіжного підприємництва: довідник*. Київ: ІПО НАПН України.

Гриценко, І. А., & Єршова, Л. М. (2022). Інтерактивні форми й методи підготовки майбутніх фахівців до підприємницької діяльності. *Професійна педагогіка*, 1(24), 81-90. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.81-90>.

Гриценко, І. А. (2022a). Методика розвитку підприємницької активності учнівської молоді засобами проєктної діяльності. *Наукові записки Малої академії наук України*, 2(24), 19-27. <http://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-24-03>.

Гриценко, І. А. (2022b). Розвиток навичок малого підприємництва в учнівській молоді закладів професійної (професійно-технічної) освіти. В В.О. Радкевич (Ред.), *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної)*, (с. 68-70). Київ: ІПО НАПН України.

Гриценко, І. А., Байдулін, В. Б., & Савченко, М. О. (2021). *Від бізнес-ідеї до підприємницького успіху: методичні рекомендації*. Житомир: Полісся. <http://lib.iitta.gov.ua/728126/>